

DE BURGERLIJKE STAND VAN OOSTENDE 1842-1872

- vanuit een sociaal perspectief -

door Ivan VANHYFTE

Volgens de gemeentewet van 30 maart 1836, artikel 70, moet ieder College van Burgemeester en Schepenen jaarlijks een rapport uitbrengen over hun stad. In het Fonds Ostendiana van de stadsbibliotheek en op de archiefbank van het stadsarchief zijn deze Franstalige verslagen (bijna volledig) vanaf 1842 terug te vinden onder de titel "Rapport sur l'administration et la situation des affaires de la ville d'Ostende".

Naast de 19^e eeuwse krantencollecties zijn ze een zeer waardevolle historische bron voor de studie van de politieke, economische maar vooral sociale situatie van de stad.

Tot 1911 gaf het gemeentebestuur elk jaar, en dit vanaf 1842, een verslag uit waarin de voor mijn onderzoek belangrijke gegevens zijn ondergebracht: bevolkingscijfer, geboorte, sterfte, huwelijk, emigratie en immigratie...

Bevolking is een dynamisch element in het stedelijk landschap. Zonder bevolking heb je geen bewegingen, geen verkeersdrukte, geen economische bedrijvigheid, geen immigratie als factor van ontwikkeling. Concreet: het toerisme (de vermaardheid als badstad), de visserij, de snelle verbinding met Engeland vanaf 1846, de spoorlijn Brussel-Oostende (1838), de handelshaven, de toestemming om de militaire plaats te ontmantelen, alle hebben een grote rol gespeeld in de steeds toenemende aantrekkingskracht en groei van onze stad.

Zo kun je uit onderstaande tabel die ik samengesteld heb, onmiddellijk de dramatische (cholera) jaren eruit halen: 1849, 1854 en 1866 tonen torenhoge sterftecijfers veroorzaakt door de uitermate slechte hygiënische toestand. Zo bestond bijvoorbeeld in 1848 het rioolstelsel uit niets anders dan open geulen, gegraven langs weerszijden van de straat.

Aansluitend op deze tabel heb ik, per jaar, wat realia bijeengesprokkeld die een beeld moeten geven van de maatschappelijke context.

JAAR	INWONERS	GEBOORTEN	OVERLIJDENS	HUWELIJKEN
1842	13.485	467	424	112
1843	13.658	492	319	98
1844	13.886	434	318	124
1845	14.100	463	264	127
1846	13.651	442	368	91
1847	14.400	445	324	103
1848	14.604	451	330	110
1849	14.651	477	446	121
1850	14.841	514	361	113
1851	15.083	529	298	126
1852	15.415	522	301	132
1853	15.602	517	348	112

JAAR	INWONERS	GEBOORTEN	OVERLIJDENS	HUWELIJKKEN
1854	15.591	520	616	127
1855	15.704	511	449	120
1856	15.020	541	372	114
1857	16.600	589	353	132
1858	16.852	532	417	136
1859	16.909	611	440	100
1860	17.028	582	337	104
1861	17.254	569	353	145
1862	17.381	599	479	155
1863	17.573	620	408	128
1864	17.588	661	460	124
1865	17.671	607	533	161
1866	15.954	602	816	143
1867	15.901	561	422	140
1868	16.143	607	413	144
1869	16.104	621	480	153
1870	16.207	651	450	134
1871	15.963	584	748	146
1872	16.213	653	432	153

1842: De stad komt tussen in de zorg en het onderhoud van 53 wezen.

1843: In de "Ecole des Pauvres", bestuurd door de Zusters van de H. Jozef, zijn er op 580 meisjes 175 leerlingen "qui font le travail de la dentelle".

1844: De reden van een daling van 492 naar 434 geboorten, is de verhuis van een 30-tal families van Oostendse loodsen naar Vlissingen.

1845: 122 nieuwe Oostendenaars bevolken de stad; 134 zoeken elders een nieuwe woonst.

1846: Rampjaar voor de aardappeloogst die totaal mislukt is; de stad ondersteunt de bakkers die brood verkopen aan een verlaagde prijs.
Drukker Elleboudt levert 5075 broodbonnen.

1847: Slechts 216 inwoners mogen stemmen voor de Wetgevende Kamers.

1848: In 14 basisscholen volgen 1.791 kinderen les; 1.197 daarvan gratis.

1849: Op 477 kinderen waren er 57 onwettig geboren.

1850: Op 328 veroordeelde personen zijn er 101 omwille van bedelarij en landloperij.

1851: De erfgenamen van mej. Agnes Geersens schenken 1.000 tarwebroden van anderhalve kilo aan het Bureau de Bienfaisance.

1852: De «Caisse de prévoyance des pêcheurs» geeft aan 101 vissersweduwen die samen 68 kinderen hebben beneden de 14 jaar, elke maand 5 frank en 2 frank per kind.

- 1853: 29 augustus: n.a.v. het huwelijk van de hertog van Brabant, later Leopold II, worden in stad 1.200 tarwebroden van 2 kilogram uitgedeeld.
- 1854: In 1 maand, tussen 18 augustus en 23 september, sterven 203 personen aan cholera.
- 1855: Het Sint-Vincentius-genootschap richt op het Hazegras een “Ecole des Mousses” op voor arme kinderen die later willen gaan varen. Op 31 december telde de school al 100 leerlingen.
- 1856: Op 372 sterfgevallen zijn er 191 jonger dan 6 jaar; dit is 51,3 %.
- 1857: De protestantse gemeenschap telt 325 leden, allemaal Engelsen.
- 1858: Op 126 ingeschreven miliciens zijn er 39 die niet kunnen lezen noch schrijven.
- 1859: Het nieuw kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg, waar sinds begin 1852 begravingen plaatsvinden is al te klein.
De gemeente overweegt grond aan te kopen.
- 1860: De “Berg van Barmhartigheid” of “Mons de Charité” betaalt de begrafeniskosten van 248 personen.
- 1861: Tussen 1 januari en 31 december heeft het “Bureau van Weldadigheid” aan hulpbehoevenden 9.104 tarwebroden, 20.000 kg aardappelen, 619 kg rundsvlees en 45.200 kg kolen uitgedeeld.
- 1862: Een concert op 16 december in de salons van de Casino door de muziekvereniging “Euterpe” brengt 800 frank op voor de behoeftigen van de stad.
- 1863: 150 taartjes worden uitgedeeld aan arme kinderen die hun 1ste Communie doen.
- 1864: 123 leerlingen volgen les aan de “Ecole d’architecture et de dessin”.
- 1865: Naast kroep (49) is convulties één van de grootste doodsoorzaken bij kinderen: 81 op een totaal van 533 sterfgevallen.
- 1866: Tijdens het badseizoen komen 6.969 vreemdelingen minder naar zee: nog erger dan die van 1849 en 1854 richtten epidemieën van cholera en mazelen een menselijke ravage aan: 324 doden.
- 1867: De stad telt 22 impasses; alleen al in de Aartshertoginnestraat waren er drie: A: 81 inwoners/ B: 135 / C: 28.
In de niet zó grote Franciscusstraat wonen 861 mensen.
- 1868: Tijdens het badseizoen is er veel werkgelegenheid, dankzij de 22.000 vreemdelingen.
- 1869: In de wintermaanden patrouilleert een gewapende nachtwacht van 12 man om de openbare orde te handhaven.
- 1870: Verhuisd van de Lijndraaiersstraat naar de Christinastraat verzorgen 8 Petites Soeurs des Pauvres 38 bejaarden: 5 mannen en 33 vrouwen.

1871: Iedere huurder of eigenaar is verplicht dagelijks zijn stoep te reinigen: vóór 7 u 's morgens van 1 mei tot 30 september en vóór 9 u de andere maanden. Ook sneeuw en ijzel moeten aangepakt worden.

1872: Naast hun numismatische collectie (medailles, munten...) bezit de stadsbibliotheek 11.597 boeken waarvan er 232 werden ontleend.

296914

“We were the champions!” de “golden sixties” van het popgebeuren in en om Oostende (deel 3)

door **Laurentius VANACKER**
& **Roger JANSOONE**

ROCK 'N ROLL en “SEXUAL HEALING”

“Art, and especially jazz and the blues, is *how* people react to life !” (Albert Murray, “connoisseur of black music”, in: “Time”)

“In unserer Musik klingt das erleichterte Lachen über die *Befreiung* von den Lügen des Alltags!” (uitspraak van een Duitse “rocker”)

“Face à l’absurdité du carnage, il ne me reste à l’esprit que la chanson d’ARNO : Putain, putain, nous sommes tous quand-même des Européens!” (onderschrift bij een Franse cartoon na de aanslagen in Brussel op 22 maart 2016)

De “infrastructuur” van het popgebeuren : danszalen en dancings

Vanzelfsprekend heb je - na samenstelling van een groepje (op zichzelf al een hele klus!) - voor een eerste “echt” optreden allereerst een “infrastructuur” nodig, een netwerk van dancings die daarvoor speciaal zijn uitgebouwd en die “gerund” worden door gewiekste uitbaters die ieder optreden louter *commercieel* bekijken, ook al hebben zij ook wel enige “artistieke” belangstelling. Je kwam daar als popgroep niet zo maar binnengewandeld, want je moest al wat naam gemaakt hebben en opgevallen zijn bij het publiek, vooraleer een uitbater zich liet verleiden tot het afsluiten van een contract. Het ging immers vooral om centen, ...noodgedwongen *ook voor de muzikanten*, die zelf vooraf moesten investeren in nogal dure instrumenten en apparatuur. Zo'n optreden was doorgaans een mooie bijverdienste (of had moeten zijn, want ook dat viel vaak nog te bezien!). Dát was nu eenmaal de nuchtere werkelijkheid achter al de “glamour” en de vaak schone schijn van dat flitsend wereldje van de show business. “Business as usual” en “the show must go on”, dát was concreet de leidraad !

Wendell Pierce schrijft in “The wind in the reeds” over “the exalting sounds from concert halls and nightclubs on Saturday night, and I don't mean what's heard in church on Sunday”. Een muzikaal optreden heeft geen “sacred character” (behalve “sacrale muziek”, en in zekere zin ook de “negro spirituals” en “gospel songs”), maar het biedt wel “exalting sounds” die je al evengoed in vervoering kunnen brengen. En dan zowel het publiek als de muzikanten zelf. Want als muzikant moet je er wel “iets” voor overhebben, en voor de centen alleen doe je het niet (of toch niet bijster lang). Dat “iets” is in werkelijkheid heel wat, dikwijls “blood, sweat and tears”, de vrucht van jarenlange oefening, repetitie en inspanning, hard labeur van vallen en opstaan, *ups and downs*, vaak ten koste van andere zaken die het leven bieden kan. Dat er toch steeds